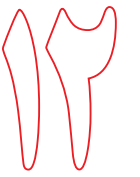

تاریخ و اندیشه

www.ebtekarnews.com

پنجشنبه
۱۶شهریور ۱۳۹۶
شماره ۳۸۰۰

۱۶ شهریور ۱۲۹۴ (۷ سپتامبر ۱۹۱۵) وئوق الدوله رئیس الوزراء وقت (برادر قوام السلطنه و پدر زن دکتر علی امینی) که شهرت به انگولفیل بودن(هواداری از انگلستان داشت از دو دولت انگلستان و روسیه که سرگرم تکمیل اجرای قرارداد سن پترز بورگ (تقسیم ایران به دو منطقه نفوذ) بودند و خواسته بودند که مالیه و ارتش ایرن را زیر کنترل بگیرندخواست که فعلااین کاررا به تعویق اندازند. گفته شده است که وئوق الدوله به اشارة لندن درخواست تعوین آن تصمیم را کرده بود زیرا بر لندن یقین حاصل شده بود که روسیه در جنگ جهانی اول که از سال پیش از آن آغاز شده بود پیشرفتی نخواهد داشت و قدرت سابق را از دست خواهد داد و درنتیجه، انگلستان دیکته کننده اصلی در ایران خواهد بود.

< >

آغاز بمباران شبانه لندن توسط لوفت وafe

بمباران شبانه لندن توسط نیروی هوایی آلمان (لوفت وافه) از هفتم سپتامبر ۱۹۴۰ آغاز شد و ۵۷ صفت متوالی طول کشید و تلفات و زبانهای سنگین به بار آورد. طبق یک گزارش، جمع تلفات انگلیسیان را ۴۳ هزار کشته و ۵۱ هزار مجروح بوده است. این بمباران در تاریخ جنگ جهانی دوم به «بلیتز Blitz» معروف شده است. این حملات را «۵۷روزه» نوشته اند ولی تا دهم ماه می ۱۹۴۱ با شدت کمتری ادامه داشتند. در جریان بمباران، دولت انگلستان برای محافظت از جان کودکان، زنان و سالخوردگان آنان را به خارج از شهرهای بزرگ منتقل کرده بود. هفتاد سال بعد - ششم سپتامبر ۲۰۱۰ - فیلم رنگی (تصویر متحرک) یک موردخرابیهای ناشی از بمباران بلیتز و عملیات نجات برای نخستین بار انتشار یافت و از شبکه های تلویزیونی پخش شد.

< >

تسلیم ایتالیا به متفقین در جریان جنگ جهانی دوم

در تمام طول جنگ جهانی دوم، طراحان نظامی و کارشناسان جنگ به این نتیجه رسیده بودند که برای شکست هیتلر، باید جبهه دومی علیه آلمان نازی پدید آید. استالین، رهبر دیکتاتور شوروی هنگامی که فشار ماشین سنگین جنگی آلمان، یکباره متوجه شوروی شده بود، این تقاضا را از متفقین خود کرد، ولی آنها از این کار شانه خالی می‌کردند و اگر هم جبهه دومی را هم باز کردند، به جای آن که در اروپا باشد، در جای دیگری بود. به هر حال، در نوامبر ۱۹۴۲، قوای مشترک انگلیس و آمریکا در مراکش، تونس و الجزایر واقع در شمال آفریقا پیاده شدند. در ماه مه ۱۹۴۳، سربازان مجزور که به نیروهای انگلیسی مستقر در مصر پیوسته بودند، قوای متحد آلمانی و ایتالیایی را در شمال آفریقا مجبور به تسلیم کردند دو ماه بعد، جبهه دومی که مورد نظر بود گشوده شد و سپاه متحد آمریکا و انگلیس در دهم ژوئیه ۱۹۴۳، به جزیره سیسیل در جنوب ایتالیا حمله کرد و پس از تصرف این جزیره، به خاک اصلی ایتالیا به عنوان متحد اصلی آلمان در اروپا هجوم آوردند.

با شکست‌های بی‌دری ایتالیا در این جنگ، در روز ۲۵ ژوئیه ۱۹۴۳، رژیم فاشیستی موسولینی در ایتالیا سقوط کرد و دولت جدید ایتالیا، در روز هفتم سپتامبر، فرمان تسلیم نیروهای این کشور در برابر متفقین و ترک مواضع راهی صادر کرد با ایجاد این تغییرات، هرچند موسولینی به کمک هیتلر برای تشکیل یک حکومت جمهوری طرفدار آلمان درشمال ایتالیا به میلان بازگشت، ولی با اعلان جنگ دولت جدید ایتالیا به آلمان، سپر شکست‌های آلمان سرعت بیشتری گرفت و حکومت جمهوری موسولینی نیز دوامی نیافت.

< >

سالمرک استاد بزرگ ادبیات فارسی

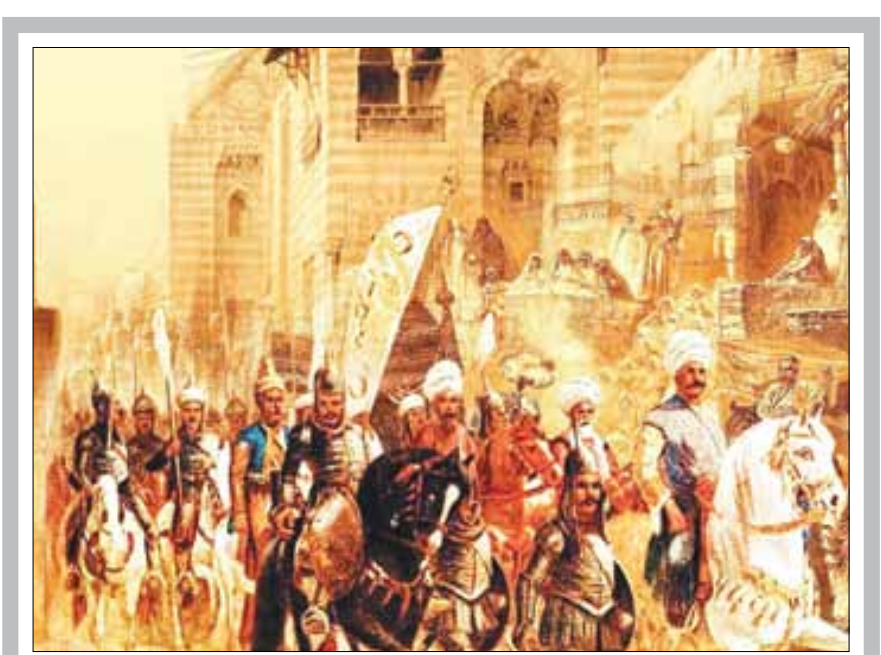
دییح‌الله صفا در ۱۶ اردیبهشت ۱۲۹۰ در شهرمیرزاد از توابع شهرستان سنگسر در استان سمنان زاده شد. پدرش سید علی‌اصغر صفای شهرمیرزادی در بابل بزرگان بود. دوره آموزش ابتدایی را در سال ۱۳۰۴ در بابل به پایان رساند. نگاه‌راهی تهران شد و در دبیرستان‌های سیروس و دارالفنون تحصیل کرد و در سال ۱۳۱۲ تحصیلات متوسطه را به پایان رساند. سپس تحصیلات خود را در دانشسرای عالی و دانشکده ادبیات ادامه داد و در رشته‌های ادبیات و تعلیم و تربیت لیسانس گرفت و سپس به تحصیل در دوره دکتری پرداخت تا آنکه در سال ۱۳۲۱ با پذیرش رساله او با عنوان «حماسه‌سرایی در ایران» به درجه دکتری نایل شد. دییح‌الله صفا خدمات آموزشی خود را از سال ۱۳۱۶ با دبیری ادبیات فارسی در کلاس‌های دوره دوم متوسطه در دبیرستان‌های تهران آغاز کرد. از سال ۱۳۲۱ به درجه دانشیاری کرسی تاریخ ادبیات دانشگاه تهران ارتقا یافت و در سال ۱۳۲۷ در همان کرسی استاد شد تا این که در سال ۱۳۴۰ به بالاترین رتبه استادی دست یافت. طی سال‌های ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ با سمت استاد همهمان در دانشگاه هامبورگ به تدریس پرداخت. دکتر دییح‌الله صفا پس از سال ۱۳۵۷ در آلمان اقامت داشت و در تاریخ ۱۶ شهریور ۱۳۷۸ در شهر لویک آن کشور درگذشت.

ملکه الیزابت یکم ۷ سپتامبر ۱۵۲۳ میلادی به دنیا آمد و در ۲۴ مارس ۱۶۰۳ از دنیا رفت. او تا زمان مرگش ملکه سلطنتی انگلستان و ایرلند بود. الیزابت که گاهی نیز الیزابت باکره، گلواریاتا و ملکه بٲ خوب نامیده می‌شد، پنجمین و آخرین پادشاه دودمان تیمودر بود. او دختر هنری هشتم به عنوان یک پرنسس به دنیا اما مادرش، آن بولین، وقتی دخترش دو سال و نیم بیشتر نداشت، اعدام شد و الیزابت نامشروع شناخته شد. الیزابت از کودکی در خانه ادوارد ششم می‌زیست چون که پدرش هنری که فرزند پسر می‌خواست او و مادرش را از خود رانده بود. الیزابت با آموزه‌های پروتستان بزرگ شد. او برای مصالح کشور هرگز تن به زناشویی نداد. وی از بیماری بیهوایی رنج می‌برد و سرانجام در ۲۴ مارس ۱۶۰۳ در گذشت. پیکرش را در کنار خواهرش مری در کلیسای وست‌مینستر به خاک سپردند.

در سالروز اشغال تبریز توسط ترکان عثمانی بررسی شد

جوی خون در کوچه‌های تبریز

عکبیرضاصدفی

ghalamoghdrat@yahoo.com

جنگ‌های ۱۲ ساله ایران و عثمانی بین سال‌های ۹۸۶ تا ۹۹۷ هجری (۱۵۷۸ تا ۱۵۹۰ میلادی) در بخش‌های بزرگی از مناطق غربی و شمال‌غرب ایران به وقوع پیوست. دولت عثمانی با تقض یکطرفه پیمان صلح آماسیه با تمام قوا به سوی مرزهای ایران یورش آورد. در ابتدای جنگ شرایط به سود عثمانیان نبود اما در ادامه قوای عثمانی با لشکرکشی‌های دنباله‌دار و پردامنه و صرف هزینه‌های کلان و بی‌حساب موفق به کسب فتوحاتی در آذربایجان و قفقاز شد. هم‌زمان با ادامه حملات عثمانی به شمال‌غرب ایران (در آذربایجان و کردستان و قفقاز) دولت عثمانی جبهه‌های نبرد را به سمت مرزهای جنوب غربی ایران در خوزستان گسترش داد و از سوی دیگر با تطمیع و تحریک ازبکان جبهه جنگ دیگری برای ایران در خراسان گشود. صرف این هزینه‌های کلان در کنار لشکرکشی‌های بی‌حساب، دولت عثمانی را با بحران شدید مالی مواجه ساخت از سوی دیگر دولت بحران زده ایران خواهان صلح با عثمانیان بود تا پس از ساماندهی اوضاع داخلی و مرزهای شرقی به مسئله عثمانی بپردازد. از این رو عهده‌نامه صلح فرهاد پاشا در سال ۹۹۷ هجری (۲۱ می ۱۵۹۰ میلادی) میان طرفین منعقد شد.

پس از تصرف آذربایجان در سال ۹۹۳ هجری شهر تبریز به دلیل اهمیت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی به مقر نیروهای عثمانی در آذربایجان تبدیل شد و «جعفر پاشا» به حکومت این شهر منصوب شد. قوای عثمانی در مدت کوتاهی پس از اشغال تبریز قلعه بزرگ و مستحکم مابرج و بارو ساختند که با یک حندق محصور شده بود. با وجود موفقیت عثمانیان در فتح تبریز و ایجاد استحکامات نظامی در این شهر، مقاومت مردم تبریز در داخل شهر و مبارزات قزلباشان در خارج از شهر با عثمانی‌ها ادامه داشت. نیروهای قزلباش در تمام مدت در حملات پراکنده برای قوای عثمانی مشکل ساز شده بودند و مردم تبریز نیز به قتل و کشتار پرداخته سربازان عثمانی در داخل شهر می‌پرداختند. در جنگی که در روز ۲۰ شوال ۹۹۳ هجری در نزدیکی تبریز رخ داد قزلباشان حدود ۸۰۰ نفر از عثمانیان از جمله یحیی خالد بیک (حاکم منصوب شده ارومیه) که برای کمک به تبریز آمده بود و تعداد دیگری از سرداران و صاحب منسبان عثمانی را کشتند، این پیروزی باعث تقویت روحیه مردم تبریز و افزایش مبارزات آنان با عثمانیان شد. روپاریوی مردم تبریز با قوای عثمانی در داخل شهر روز به روز شدت می‌یافت و مردم به هر نحوی در کوچه و بازار اقدام به مقابله با سربازان عثمانی می‌کردند به طوری که در کوچه‌ها و معابر سربازان عثمانی را به قتل رسانده و سپس متواری می‌شدند. تنها در یک مورد در یکی از حمام‌های شهر تبریز، مردم چندین سرباز عثمانی را به قتل رساندند. بر اساس اسناد تاریخ‌نگاران عثمانی تعداد سربازان عثمانی کشته شده در این واقعه بین ۸ تا ۱۵ نفر ذکر شده است. در پی این حوادث نفرت میان مردم تبریز و عثمانیان آنقدر زیاد

شد که در نهایت قوای عثمانی با هجوم به کوچه‌ها و بازارها و خانه‌ها، مردمان بی‌دفاع تبریز راه طرز فجیعیه قتل‌عام کردند. در جریان این کشتار بسیاری از مردان و زنان و کودکان و کهنسالان به طرز هولناکی به قتل رسیدند. شهر غارت و ویران شد. اموال مردم به یغما رفت. بسیاری از زنان و کودکان به اسارت گرفته شدند و مورد تجاوز قرار گرفتند. کاتبان جنگی عثمانی که در محل حاضر بوده‌اند تعداد مردم کشته شده تبریز را بیش از ۱۲۰۰۰ نفر ثبت کرده‌اند. در ادامه تعدادی از مهم‌ترین اسناد تاریخی که به قتل‌عام فجیع مردم تبریز توسط عثمانیان در سال ۹۹۳ هجری اشاره کرده‌اند آورده شده است :

حریمی: تاریخ‌نگار اهل عثمانی، در رساله‌ای به نام «فتح تبریز» ضمن اشاره به مقاومت مردم تبریز در برابر عثمانی‌ها و قتل چند عثمانی در حمام این شهر توسط مردم، از کشتار فجیع مردم تبریز به دست عساکر عثمانی سخن گفته است: «عساکر از سحرگاه دست به هجوم همه جانبه زده، اموال و اسباب و دارایی اهالی شهر را چنان مورد غارت و چپاول قرار دادند که صد مرتبه بدتر از عملی بود که تیمور در حمله به سیواس مرتکب شد…»

وی در جای دیگر ضمن اشاره به علت خشم سپاهیان عثمانی و نفرت موجود میان اهالی تبریز و قوای عثمانی بار دیگر به قتل‌عام مردم تبریز اشاره می‌کند: «پیروزی ناچیزی که نصیب دشمن دین و گروه ضالین آق‌قزلباشان ا شد، موجب شادی و سرور مردم شهر تبریز گشت. آنان از آن پس هر گاه عساکر روم را تنها می‌یافتند آنها را لخت می‌کردند و یا می‌کشتند. عساکر روم از این عمل به ستوه آمدند و لیکن از سوی حضرت سردار اجازه غارت و قتل‌عام مردم را نداشتند اما ندایی در میان آنان پیدا شد که می‌گفت: عساکر روم از جانب رب العالمین مجاز به غارت و قتل‌عام مردم‌اند. از این رو عساکر از یک‌طرف هجوم همه جانبه آورده، زن و مرد بی شماری را که در شهر و در اردویشان بود را قتل‌عام کرده و مال و منال‌شان را به غارت و یغما بردند…»

شورش مشت‌زن‌ها و بازیابی هویت ملی

اجسادشان را برای عبرت به دیگران نشان می‌دادند.

در ۱۹۰۰ میلادی، اتباع خارجی‌های شهر پکن از ترس «جنگجویان مشت‌زن» در سفرخانه‌های شهر پکن پناه گرفتند که اینکه زمامداران چین و ملکه از عاقبت این جنبش می‌ترسیدند، درصدد برآمدند رهبری آن را در دست گیرند. بنابر این آن را قانونی اعلام داشته و مأموران خود را برای شرکت در آن فرستادند. دیپلمات‌ها، مردمان غیرنظامی خارجی، سربازان و مسیحیان چینی در منطقه سفارت‌نشین پکن به محاصره نیروهای ارتش امپراتوری درآمدند که این محاصره ۵۵ روز طول کشید.در این هنگام هشت کشور انگلستان، آمریکا، روسیه، فرانسه، آلمان، ژاپن، ایتالیا و اتریش نزدیک به ۷۰۰۰۰آبیریوی نظامی خود را به چین اعزام کرده تا با این جنبش مقابله کنند.آنها در سر راهشان روستاییان چین را قتل‌عام کرده و بسیاری از دهات را آتش زدند و در اوت سال ۱۹۰۰ وارد پکن شدند.

هنگامی که سربازان هشت کشور وارد پکن شدند دولت چین به ریاست «هلکه سی‌شی» به شهر «شی‌ان» فرار کرده و «هشت‌زنان» را شورشوی خواند و از کوشورهای تجاوزگر تقاضای کمک کرد در نهایت «پروتکل مشت‌زن» در تاریخ ۷ سپتامبر ۱۹۰۱ به قیام خاتمه داد و در آن مجازات‌های سنگینی بر دولت چین بسته شد؛ از جمله ۶۷ میلیون پوند جریمه که بیشتر از مالیات یکساله دولت چین بود.این جریمه می‌بایست در طول سی سال به هشت کشور شرکت‌کننده در نبرد پرداخت می‌شد. همچنین «چی‌هسی» و «چنگ بو» دو تن از رهبران جنبش مشت‌زنان توسط نیروهای خارجی اعدام شدند و نیروهای خارجی در نقاط استراتژیک کشور مستقر شدند. این قیام گرچه به ظاهر شکست خورد و رهبران آن دستگیر و اعدام شدند، اما تأثیری

نبرد «بورودینو» و تکرار تاریخ

در نبرد بورودینو، مارشال میخائل کوتوزوف فرمانده نیروهای روس همپیکه احساس شکست کرد دستور عقب نشینی داد، به مسکو بازگشت و شهررا تخلیه کرد و انبارها و ذخایر را آتش زد تا چیزی به دست ناپلئون نیافتند. وی همچنین نیروهای خودرا به صورت ملیشیا در آورد تا دست و گریز ززند و نظامیان فرسوده ناپلئون را خسته تر و بی امید سازند. با این تاکتیک، ناپلئون مجبور به بازگشت شد و ضمن راه پس‌پسای از نظامیان او از سرما و گرسنگی و حملات غیر منظم ملیشیهایی کوتوزف از میان رفتند و شماری کم از آنان به وطن بازگشتند و افول ناپلئون تقریبا از همین زمان آغاز شد.

نیروهای هیتلر نیز با تاکتیک ویژه مارشال ژوکف از دروازه های مسکو عقب نشینی کردند و تا برلین عقب رفتند، هیتلر خودکشی کرد و حکومت او از میان رفت. علت اصلی، پند نگرفتن از تجربه و سرنوشت ناپلئون (تاریخ) بود. پوتین رئیس جمهور روسیه که تلاش دارد وطندوستی را

آن جان خودرا از دست دادند. نظامیان ناپلئون عمدتا سرباز وظیفه بودند. دولت انقلاب فرانسه از پنجم سپتامبر ۱۷۹۸ قانون نظام وظیفه اجباری را در این کشور به اجرا گذارده بود که پسران ۲۰ تا ۲۵ ساله بدون زن و فرزند را شامل می‌شد.

ملکه نامشروع

عکبیرضاصدفی

ملکه الیزابت یکم ۷ سپتامبر ۱۵۲۳ میلادی به دنیا آمد و در ۲۴ مارس ۱۶۰۳ از دنیا رفت. او تا زمان مرگش ملکه سلطنتی انگلستان و ایرلند بود. الیزابت که گاهی نیز الیزابت باکره، گلواریاتا و ملکه بٲ خوب نامیده می‌شد، پنجمین و آخرین پادشاه دودمان تیمودر بود. او دختر هنری هشتم به عنوان یک پرنسس به دنیا اما مادرش، آن بولین، وقتی دخترش دو سال و نیم بیشتر نداشت، اعدام شد و الیزابت نامشروع شناخته شد. الیزابت از کودکی در خانه ادوارد ششم می‌زیست چون که پدرش هنری که فرزند پسر می‌خواست او و مادرش را از خود رانده بود. الیزابت با آموزه‌های پروتستان بزرگ شد. او برای مصالح کشور هرگز تن به زناشویی نداد. وی از بیماری بیهوایی رنج می‌برد و سرانجام در ۲۴ مارس ۱۶۰۳ در گذشت. پیکرش را در کنار خواهرش مری در کلیسای وست‌مینستر به خاک سپردند.

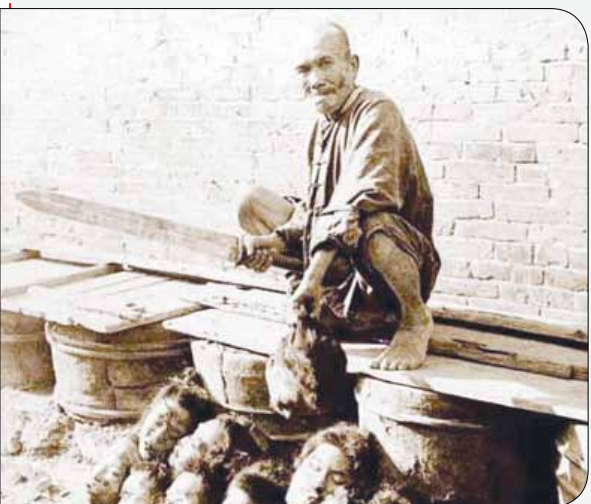
در سالروز اشغال تبریز توسط ترکان عثمانی بررسی شد

ابراهیم پچوی: تاریخ‌نگار قرن دهم هجری و اهل عثمانی، که معاصر با جنگ‌های ۱۲ ساله ایران و عثمانی می‌زیسته است در کتابی با عنوان «تاریخ پچوی» شرح کاملی از جنگ‌های ۱۲ ساله ایران و عثمانی ارائه داده و در مورد قتل‌عام مردم تبریز توسط سربازان عثمانی می‌گوید : «عساکر، شهر را مورد هجوم همه جانبه قرار داده و به مدت سه روز و سه شب عموم مردم را قتل‌عام کردند.ا. عساکر هر که را از اسادات، بزرگان، تجار و اهل صنعت و حرف یافتند بی‌رحمانه به قتل رساندند…» عین متن تاریخ پچوی در مورد قتل‌عام مردم تبریز به شرح زیر است: «عثمان پاشائین بو امری اوززرنه شهر ده قتل‌عام باشلاندی.

سید لردن، شریف لرن، تجار دن، صنعت اربابندان کیملر وارسا اوچ گون و گیجه ده فلیچ دان گچیردیلر. عثمان پاشا اوقدر بیر تاتر اوززرنه چوقایجبر شهرین خلقتی قیدیرمش اولماکالابوک بیر خطا یابدی.اما پونان صونراکی پشیمانلق فایداورومدی. کندیسی شهیره گیره‌رک (تکرار امان تویرپلمشدر) دیدیگی مسکره تنیه‌ایندییگینی دلال لارئندا دیدیریگی یوزدن بیر چولکرلرنی دا اولدودوگی، بر یر کوروجولر و سیاقچی لار یوئودوگی حالئا فایدئا اولمادی.»

مصطفی سلاتیکی افندی در این مورد می‌نویسد: «مردم آنتیاز[هر گاه عساکر را رتهایی دیدند، درصددانتقام بر می‌آمدند. مردم در دل عهده داشتند و به دنبال بهانه بودند تا داد خود را بستانند. از این رو به خاست خدا، بر زبان عساکر چنین جاری شد که این مردمان ستیزه جو را باید قتل‌عام کرد و الا اینها نه مطیع می‌شوند و نه تن به قبول حق می‌دهند …ا. ناگهان یک روز آشوب و ولولایی به پا خواست، عامهٔ عساکر اسلام سلاح بر گرفته و قتلند قتل‌عامی به پا خواسته است …ا. نخست شهر غارت و یغما شد و همراه با نهپ و غارت، قتل‌عام مردم نیز عملی شد.» اسکندر بیگ ترکمان نیز در عالم آرای عباسی درباره قتل‌عام مردم تبریز می‌نویسد: «در اثناء تعمیر قلعه عثمان پاشا در تبریز تجویز قتل‌عام نمود.رومیان به مجرد نشیندن آن کلمه، با

که بر پیگره هویت ملی چین گذاشت، بسیاری از روندهای آینده را بازیابی کرد و مفهوم تازه‌ای از ملیت چینی به دست داد. هویتی که البته در فرایند قیام کمونیستها به رهبری ماؤ تسه یونگ دستخوش تغییراتی جدی شد. اما توانست فردیتی انحصاری را حتی برای چین کمونیستی فراهم آورد.

نبرد «بورودینو» و تکرار تاریخ

که جهان وطنی کمونیستها آن را از میان برده بود به سالروز ها بازگرداند و از یادآوری گذشته ازجمله توجیه به سالروز جنگهای میهنی، دوباره سازی صحنه نبردها، ساختن مجسمه قهرمانان ملی و آثار تاریخی، برگزاری یادبودها و آموزش تاریخ آغاز کرده است با هزینه کردن صدها میلیون روبل رزمگاه بورودینو را نوسازی و صحنه نبرد را با همان جنگ افزارها زنده کرد و مراسم دوستیمین سالروز این نبردا دوم سپتامبر ۲۰۱۲ برپا داشت که صدها هزار تن به تماشایش رفته بودند. در این نمایش تاریخی ۱۵۵۰ فرانسوی به شکل نظامیان ناپلئون درآمده بودند و ۱۴۵۰ روس در قیافه نظامیان تزار و نمایش با حضور ژنسکار دستن رئیس جمهور پیشین فرانسه و مقامات روسیه و دیپلماتهای مستقر در مسکو برگزار شد تا باعث گذورت فرانسویان نشود. دوم سپتامبر به جای هفتم این ماه به این سبب انتخاب شده بود که مصادف با یکشنبه (تعطیل آخر هفته) بود و مردم می‌توانستند در مراسم سالروز این رویداد شرکت کنند.